

Les 1 Naar de stad!

- Karel de Grote verdeelde zijn rijk in stukken. Hij vroeg graven en hertogen om hem te helpen het land te besturen.
- De opvolgers van Karel kregen ruzie met elkaar. Terwijl zij vochten, vielen de Vikingen binnen.
- De graven en hertogen verjoegen de Vikingen. Ze werden steeds machtiger en trokken zich steeds minder van hun koning aan.
- De rust keerde terug. Het ging beter met het land. Er waren grotere oogsten. Niet iedereen hoefde meer boer te zijn. Mensen trokken naar de stad.

Les 2 Stadsleven

- Ambachtslieden moesten verplicht in een gilde. De leden van een gilde zorgden voor elkaar.
- De burgers betaalden veel belasting en mochten weinig zelf beslissen. Ze wilden stadsrechten! Die kregen ze van de graaf of hertog.
- Een burgemeester bestuurde de stad. Schout en schepenen deelden straffen uit.
- Veel vrouwen werden gestraft omdat ze heksen zouden zijn.

Les 3 Geloven

- Het christendom was de belangrijkste godsdienst.
- De paus en zijn bisschoppen waren de baas.
- Kerken en kathedralen vormden het hart van de stad.
- Met een hoge kerk liet je zien hoe rijk de stad was.
- Door de uitvinding van gewelven konden kerken veel hoger en lichter worden.
- Kunstenaars en beeldhouwers versierden de kerk met schilderijen en beelden die het verhaal van God vertelden.

STAP 2 Begrippen

graven en hertogen

Mensen die in plaats van de koning een gebied bestuurden. Een graaf of hertog was van adel.

Vikingen

Een volk uit het noorden van Europa. Ze werden ook Noormannen genoemd.

gilde

Een vereniging of een club van mensen met hetzelfde beroep. In de middeleeuwen mocht je alleen je vak uitoefenen als je lid was van een gilde.

stadsrechten

De afspraken tussen de graaf of hertog en de burgers van de stad. Door de stadsrechten konden de burgers zelf beslissen over hun stad. In ruil betaalden ze de graaf of hertog geld.

schout en schepenen

Burgers die de stad bestuurden voor de hertog of graaf. Nadat de stad stadsrechten kreeg, werden zij de rechters.

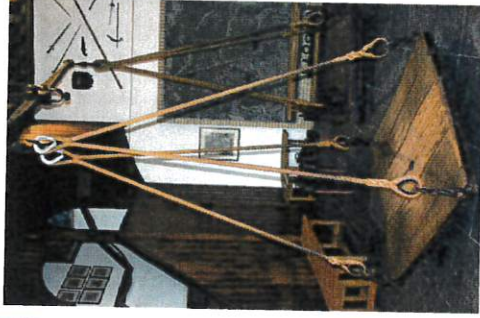

vroedschap

Een groep rijke burgers die de burgemeester advies gaf. Ze bleven hun hele leven lid van de vroedschap.

heksenwaag

De plek waar een 'heks' werd gewogen. Zo werd bepaald of ze echt een heks zou zijn of niet.

rooms-katholieken

Christenen van wie de paus de leider is.

bisschop

Een bisschop bestuurde voor de paus een bepaald gebied. Zo'n gebied heet een bisdom.

kathedraal

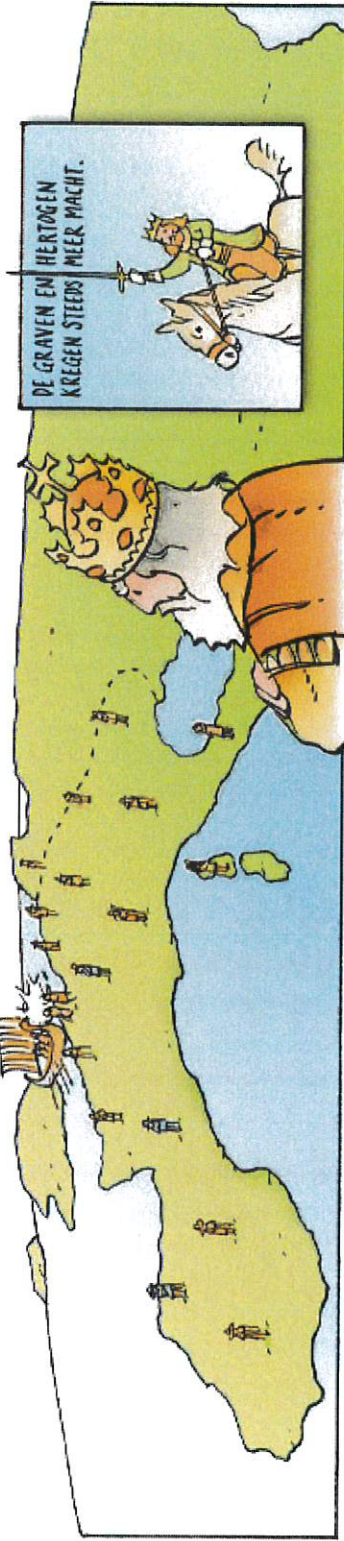
Een extra grote en mooi versierde kerk. Een kathedraal is het centrum van een bisdom. De bisschop is er de baas.

gewelf

De boog die het gewicht van het dak kan dragen. Een belangrijke uitvinding. Zo konden kerken hoger worden. En waren er geen dikke muren meer nodig.

KAROL DE GROTE VERDEELDE ZIJN LAND IN STUKKEN, DIE GRAVEN EN HERTOGEN GINGEN BESTUREN.

DE GRAVEN EN HERTOGEN
KREGEN STEEDS MEER MACHT.

VEEL BOEREN TROKKEN NAAR DE STAD OM EEN AMBACHT
TE LEREN. IN DE STAD MOESTEN AMBACHTSLIEDEN
LID WORDEN VAN EEN GILDE.

DE GRAVEN EN HERTOGEN GAVEN DE BURGERS STADSRACHTEN.
DAARVOOR MOESTEN ZE WEL BETALEN.

DE SCHOOT EN DE ISCHEPENEN PEELDEN DE STRAFREN UIT.
ZE STRAFREN VEEL VROUWEN OMDAT ZE HEKS ZOUDEN ZIJN.

MEISELARS

TIMMER
LIEDEN

DE PAUS EN BISSCHOPPEN WAREN
DE BAAS OVER DE KERK.

ZE LIETEN HOGE KERKEN EN KATHEDRALEN BOUWEN.

SCHILDERS EN BEELDHOUDERS
VERSIERDEN DE KERK MET HUN KONJT.

Thema 4 Het leven in de stad

Samenvatting

Naar de stad!

Karel de Grote had een heel groot rijk. Hij kon niet overal tegelijk zijn, dus hij deelde zijn rijk in stukken. Hij vroeg graven en hertogen om ieder een stuk land te besturen. Toen Karel stierf, werd Lodewijk, zijn zoon, koning. Lodewijk had vier zoons die alle vier het land wilden besturen. Toen één zoon én Lodewijk stierven, kregen de broers nog meer ruzie. Ze verdeelden het rijk in drie stukken. Terwijl de koningszoons ruzieden, voeren de Vikingen Europa binnen. Dorpjes en stadjes werden vernield, het land werd niet beschermd. De graven en hertogen hadden genoeg soldaten en verjoegen de Vikingen. Zij gingen ook steeds meer dingen zelf beslissen, zonder overleg met de controleurs van de koning. Die controleurs kwamen bijna nooit meer langs. De graaf of hertog deelde hun land in stukjes en verdeelde het onder de ridders. Die vertelden hem af en toe hoe het ging. De vrouw van de graaf of hertog zorgde dat er genoeg te eten was in het kasteel en dat de belasting geïnd werd. Niemand dacht eraan dat het land van de koning was. De hertogen en de graven waren de baas en de rust in het land was weer teruggekeerd. De boeren, die niet meer mee hoefden te vechten, konden zich weer bezighouden met het land verbouwen. Er werden nieuwe dingen bedacht, zoals een nieuwe ploeg en een systeem om de grond met rust te laten. De nieuwe ploeg zorgde ervoor dat het werken op het land minder zwaar werd. Niet iedereen hoefde meer boer te zijn. Mensen trokken naar de stad.

Stadsleven

De steden werden rijker en groter, er trokken veel mensen naar toe. Het werd belangrijk om afspraken te maken. Als je spullen wilde verkopen, moest je eerst lid worden van een gilde: een vereniging van mensen met hetzelfde beroep. Bij een gilde maakte ze afspraken over de prijzen, ze spaarden geld voor zieke gildeleden en de gildemeester gaf les aan mensen die ook in het gilde wilden. De gilden waren erg rijk, ze bouwden mooie huizen, een soort clubhuizen.

De burgers in de stad betaalden veel belasting en mochten zelf weinig beslissen. Ze wilden stadsrechten. Die stadsrechten kregen ze van de graaf of hertog. De burgers kregen het recht om vrij te handelen, een stadsmuur te bouwen, belasting te heffen, wetten te maken en hun eigen munten te slaan. Er kwam een burgemeester om de stad te besturen, de schout en de schepenen waren de rechters van de stad en het vroedschap waren rijke burgers waarmee de burgemeester af en toe overlegde. Veel vrouwen kwamen terecht bij de schouten en de schepenen omdat zij verdacht werden van hekserij. Ze werd gewogen op de heksenwaag. Een vrouw die lichter was dan 50 kilo, was een heks, ze kon dan namelijk vliegen op een bezemsteel, dachten de mensen.

Geloven

Het christendom was in de middeleeuwen de belangrijkste godsdienst. De paus was de baas van het christendom, de bisschop was de baas van de kathedraal in een bepaald gebied en de priesters waren de leiders van een kerk in een dorp of stad. De kerk was het belangrijkste gebouw in het leven van mensen. Voor het jaar 1000 waren kerken lage stenen gebouwen met dikke muren en kleine ramen. Na de uitvinding van het gewelf konden de kerken hoger worden gebouwd. In de hoge muren kwamen grote ramen met gekleurd glas. Hoe hoger en mooier de kerk, hoe beter. Kunstenaars maakten schilderijen of glas in lood om de kerk te versieren. De afbeeldingen waren ook om de gewone mensen de Bijbelverhalen te vertellen. Gewone mensen konden namelijk niet lezen of schrijven. Als een stad zo'n prachtige kerk had, konden ze laten zien hoe rijk en hoe gelovig de stad was.

Begrippen

graven en hertogen	Mensen die in plaats van de koning een gebied bestuurden. Een graaf of hertog was van adel.
Vikingen	Een volk uit het noorden van Europa. Ze werden ook Noormannen genoemd.
gilde	Een vereniging of een club van mensen met hetzelfde beroep. In de middeleeuwen mocht je alleen je vak uitoefenen als je lid was van een gilde.
stadsrechten	De afspraken tussen de graaf of hertog en de burgers van de stad. Door de stadsrechten konden de burgers zelf beslissen over hun stad. In ruil betaalden ze de graaf of hertog geld.
schout en schepenen	Burgers die de stad bestuurden voor de hertog of graaf. Nadat de stad stadsrechten kreeg, werden zij de rechters.
vroedschap	Een groep rijke burgers die de burgemeester advies gaf. Ze bleven hun hele leven lid van de vroedschap.
heksenwaag	De plek waar een 'heks' werd gewogen. Zo werd bepaald of ze echt een heks zou zijn of niet.
rooms-katholieken	Christenen van wie de paus de leider is.
bisschop	Een bisschop bestuurde voor de paus een bepaald gebied. Zo'n gebied heet een bisdom.
kathedraal	Een extra grote en mooi versierde kerk. Een kathedraal is het centrum van een bisdom. De bisschop is er de baas.
gewelf	De boog die het gewicht van een dak kan dragen. Een belangrijke uitvinding. Zo konden kerken hoger worden. Er waren geen dikke muren meer nodig.